

Thực đơn

Thường thức triết học

Khi sức mạnh điều khiển mọi thứ	3
Các quy tắc thay cho sức mạnh	6
Một lực lượng để đảm bảo các quy tắc được áp dụng	7
Lực lượng trị an	9
Luật của kẻ mạnh nhất đã hết thời	11
Sống trong xã hội	12
Hòa bình không tự nhiên mà có	13
Hòa bình được xây dựng ở mỗi khoảnh khắc... ..	16
... nếu không, hẳn là chiến tranh	18
Bản thân các nước cũng trong trạng thái chiến tranh một cách tự nhiên	21
Hòa bình... nếu như nó có lợi cho chúng ta	22
Cờ trắng	24
Chiến tranh ngày càng nguy hiểm	25
Hòa bình giữa các quốc gia	27
Một nền hòa bình rất, rất mong manh	28
Để xây dựng hòa bình, các nguyên thủ quốc gia đàm phán	29
Để xây dựng hòa bình, các nước chuẩn bị chiến tranh	31
Hòa bình, chính là hôm nay	34
Sổ tay Thường thức triết học	37

Khi sức mạnh điều khiển mọi thứ

Chiến tranh, tức là dùng sức mạnh để đạt được thứ mình muốn.

Sức mạnh là thứ gì đó tự nhiên mà mỗi người đều có. Con người có mắt để nhìn, tai để nghe, trong họ có sức mạnh. Sức mạnh này có ích trong việc mang vác vật nặng, dựng nhà, cày ruộng... và đôi khi cả để đánh nhau. Từ thuở bình minh của lịch sử loài người, sức mạnh đã rất quan trọng để sinh tồn. Có lẽ là quan trọng nhất.

Hai nhóm thợ săn đang cùng đuổi theo một con linh dương. Họ giết nó. Gia đình họ đang ở trong hang chờ họ mang thịt thú về ăn. Con linh dương thuộc về nhóm nào? Một vụ ẩu đả lớn nổ ra, đó là cuộc chiến giữa hai thị tộc. Nhóm mạnh hơn giành được con linh dương và mang nó về thị tộc mình.

Không ai ngạc nhiên về việc sức mạnh là phương tiện để phân thắng bại. Đánh nhau là một bản năng, điều mà con người không học cũng biết. Như bản năng của loài cò chẳng hạn: vào mùa đông, chúng bay đến những nơi ấm áp. Không ai dạy chúng rằng chúng sẽ chết nếu ở lại xứ lạnh: tự chúng biết điều đó, và chúng di cư sang châu Phi, không hề suy nghĩ.

Con người đánh nhau để giải quyết một vấn đề, giống như ta uống khi khát, hoặc ngủ khi mệt.

Điểm khác biệt lớn so với loài cò, đó là con người không thỏa mãn với tình trạng này quá lâu. Những điều mang tính tự nhiên ở con người không nhất thiết là cái gì đó tốt đối với họ.

Người ta dùng từ “trạng thái tự nhiên” để miêu tả cách thức chúng ta sống khi sức mạnh điều khiển mọi thứ.

Ở trạng thái tự nhiên, có thể xảy ra ẩu đả, đánh đấm, chiến tranh bất kì lúc nào. Chiến tranh nổ ra

khi một số người thèm muốn thứ những người khác đang có là chuyện thường tình. Và điều đó đặt ra một vấn đề nghiêm trọng! Nếu con người hiện nay sống ở trạng thái tự nhiên, đây là chuyện có thể xảy ra:

Ở cửa hàng bánh mì, hai người giành nhau để mua được chiếc bánh cuối cùng. Người qua đường nhìn qua kính xe để xem ai thắng, ai thua, người bán chờ đợi để đưa bánh cho người thắng cuộc, không ai ngạc nhiên cả! Một ví dụ khác: có người sắp mua chiếc bánh mì cuối cùng, một người lực lưỡng cao 2 mét vào cửa hàng và để lộ ra những bắp tay cuộn cuộn. Ngay lập tức, chiếc bánh mì thuộc về anh ta.

Chẳng ai thấy cuộc sống như vậy là thoải mái cả.

Kể cả những người mạnh nhất cũng sống trong sợ hãi. Họ sợ gặp phải ai đó mạnh hơn. Khi già đi, sức mạnh suy giảm, họ yếu dần và những người trẻ hơn có thể lấn át họ.

Một nhóm cảm thấy mình mạnh hơn nhóm bên cạnh có thể bỗng chốc quyết định sang lấy hết mọi thứ của nhóm đó, chiếm hang để có nhiều không gian hơn...

Hệ quả là mọi người đều sống trong sợ hãi vì lúc đó mỗi người là kẻ thù đối với người khác.

Vì con người là một sinh vật thông minh, khi gặp một tình huống thực sự bất ổn, họ tìm cách để thoát khỏi nó, thoát khỏi trạng thái tự nhiên này.

Các quy tắc thay cho sức mạnh

Vì vậy, người ta quyết định tạo ra các quy tắc. Để sức mạnh không phải là quy tắc duy nhất quyết định mọi thứ.

Đối với những thợ săn vây quanh con linh dương, quy tắc có thể là: “Khi không biết con linh dương thuộc về ai, ta phải chia nó cho tất cả những thợ săn có mặt”. Hoặc là: “Người có hang gần nhất thì được mang con linh dương về”, hay cũng có thể là: “Người có nhiều con cái phải

nuôi nấng nhất được giữ con linh dương”. Ở cửa hàng bánh mì, quy tắc là: “Người đến trước được phục vụ trước”. Cần phải tạo ra một quy tắc mà mọi người đều thấy phù hợp. Toàn bộ những quy tắc mà con người lựa chọn để sống tốt hơn gọi là “luật” hay “pháp luật”. “Có quyền” làm việc gì, nghĩa là việc đó được phép. Tức là không quy tắc nào cấm làm vậy.

Một lực lượng để đảm bảo các quy tắc được áp dụng

Khi một quy tắc được chấp thuận, vấn đề là áp dụng nó. Làm thế nào để những người mạnh nhất tuân theo quy tắc?

Bởi vì, suy cho cùng, họ lúc nào cũng có thể sử dụng sức mạnh của mình để đạt được thứ họ muốn.

Có thể những thợ săn mạnh nhất sẽ tuân theo quy tắc một lần, hai lần... Nhưng sau đó, họ sẽ nhận ra rằng thị uy bằng vũ lực dễ hơn nhiều: kẻ khác sợ hãi nên bỏ chạy, còn những người mạnh nhất giữ con linh dương cho bản thân.

Không ai có thể tước đoạt sức mạnh tự nhiên của họ. Vì vậy, người ta hiểu rằng để tất cả mọi người tuân theo quy tắc, nhất thiết phải tạo ra một lực lượng vượt lên sức mạnh của những người mạnh nhất. Một lực lượng chỉ tồn tại để đảm bảo các quy tắc được tuân thủ.

Lực lượng này cao cấp hơn sức mạnh của những người mạnh nhất, đó có lẽ là một nhóm 10 người có vũ khí mà những người khác không có, dùng thời gian vào việc tuần tra trong rừng và những cánh đồng lớn, bất kì nơi nào có thợ săn. Việc tuần tra này để kiểm tra xem các thợ săn có áp dụng đúng quy tắc hay không. Nếu đột nhiên, một thợ săn đói khát cảm thấy mình mạnh hơn những người còn lại và quyết định đánh nhau để giữ lấy con linh dương, nhóm tuần tra sẽ can

thiệp và chứng tỏ với anh ta rằng họ mạnh hơn anh ta rất nhiều. Thợ săn kia sẽ hiểu rằng nếu sử dụng sức mạnh, anh ta sẽ gặp rắc rối to!

Bằng cách tạo ra quy tắc, luật và một lực lượng để đôn đốc áp dụng chúng, con người đang xây dựng hòa bình.

Lực lượng trị an

Con người xây dựng hòa bình bằng cách từ chối sử dụng sức mạnh tự nhiên và chấp nhận một lực lượng cao cấp hơn.

Lực lượng cao cấp này gọi là “lực lượng trị an”. Chẳng hạn, ở nhiều nước hiện nay, lực lượng trị an là cảnh sát.

Khi một cảnh sát bắt quả tang ai đó đang tìm cách trộm một chiếc xe hơi trên phố, mọi người đều đồng ý việc người cảnh sát chứng tỏ sức mạnh để bắt giữ tên trộm.

Người cảnh sát mang súng để tên trộm nhận ra sức mạnh của anh. Sẽ không có ai nói với người cảnh sát rằng anh đừng sử dụng sức mạnh. Anh ta đang dùng sức mạnh mà những người khác trao cho anh. Một sức mạnh phục vụ công chúng, phục vụ tất cả mọi người.